

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

16-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Aug. 24-én.

Pesten aug. 17.

Egyszer volt egy kalandor, kinek neve vala Gil Blas.

Kalandornak természetesen sokat kell kalandozni, sokat látni, hallani, próbálni, sok küszöböt koptatni, sok tűznél fűtözni; nem csuda hát ha a mi kalandorunk is, a többi sok között eljutott a dr. Sangrado szolgálatába.

Ez a dr. Sangrado feltalálta volt a panaceat. Ez a panacea a víz volt, hidegen és melegen.

Olcso szer volt az igaz, — még a meleg is; mert az akkori (spanyol) pénzügyminister még nem találta fel az erdőkre vetett adót, — egy garast holdjától.

Na de ezzel semmi bajunk, ez iránt tegyen óvást Szászrégen és Oláhfalu.

Mi csak annyiban hoztuk fel ez esetet, hogy mivel dr. Sangrado olykor az éhséget is az ő kedvencz recipéjével curálta — perszé hogy a másét, mivel az orvosok magukat nem szokták curálni, csupa őszinteségből — Gil Glas a vékony kosztot meg nem szokhatta, tehát megszökött.

Ki hitte volna, hogy egy század alatt egy dr. Sangradot egy egész terem emberrel teli és az ő szerencsétlen patiensait 15 millio képviselje.

Csak a panacea neve változott meg, az alkalmazás ugyan az.

„Uraim! a népnek szabadságot, a szabadultaknak politikai jogokat adtunk. Sietnünk kell a népneveléssel, hogy a nép szabadságával élni tudjon, jogait viszhaszálni ne vetemüljön.“

„Magyarul kell a gyermeket tanítani!!!“

„Uraim! a haza veszélyben van, csak fegyver, csak eszes fő és erős kar menthet.“

„200,000 magyar katona!“

„De uraim, a magyar katona Lombardia térein izzad és vérzik el, s hogy mi itt békésen

tanácskozhatunk, német, oláh, polák bakkancsos harczol.“

„Magyar vezélyszót nekik!!“

„Igen de számok megapadt, sorai megszakodtak s a rácz illyr ágyuk naponta nagyobb hézagokkal fenyegetnek.“

„Három színü zászlót!!“

„Még egyet uraim! Ujonzot ellenség előtt csak gyakorlottak közé sorozva képes használható katonává tenni. Most hát egy ideig asszimilálni kell a létező testhez.“

„Attilát a hátukra!!“

Seignare, purgare et clysterisare.

Reseignare, repurgare, reclysterisare.

Szálljunk magunkba valaha s ne koczkáztassuk azt a mi legszentebb, legdicsebb, de legféltőbb birtokunk is, — nemzetiségünket, elfogultsággal bénított aprólékos rendszabályokkal.

A Hesperidák almáért Herkulest küldte Jupiter s nem adta Ganymedesnek labdázni.

Ti uraim erősen szeretitek „Schach“-ot mondani — félő, ne hogy az ellenfél mondja a „matt“-ot.

Félő, hogy éppen magyarsággal ölitek meg a magyarságot, nemzetiséggel a nemzetiséget, ti, kik frakban szónokoltok a német ruha ellen, s alig várhatjátok, hogy a német commando szidalmában elfáradt nyelveteket, ebédnél egy kis német Conversationnal, — ha csak a kellnerrel is — kinyugtassátok.

Aug. 16-án.

A jelen nemzetgyűlés legfontosabb tárgyainak egyike a hadügyminister ujonczállítási törvényjavaslata volt napirenden; mielőtt azonban az tanácskozás alá került volna, az insbrucki deputatio elnöke — Almási Pál — a küldöttség eljárásáról jelentést tön.

Ennek eredménye már tudva van. Ez után a hadügyminister lépett színpadra.

Egész terjedelmében elmondá a lázadók ellen harczoló táborban tett tapasztalatait. Dicsérte a sorkatonaságot, mely bármily nemzetbeli legyen is, a kötelesség terén áll. Sok jót mondott az önkéntesekről, a nemzetőrökről s általában jónak találta a hadsereg közt uralkodó szellemet, és lelkesedést tapasztalt ügyünk iránt.

Jelenté, hogy mialatt lent volt, vitézeink három győzelmet vívtak ki. Különösen kiemelte Szentkirályi, Vukovits és az élelmezési biztosok érdemeit.

A nemzetőrök közül az aradi tüzérséget említé, mint kitünő dicséretet érdemlőt, a békési és a jászkun lovasságot. A nagy költségekkel járó táborzás főhaszna gyanánt pedig a nemzetőrökre nézve azt abstrahálta, hogy hozzá szoktak az engedelmességhez, és bizonyos süvöltő bogarakhoz.

Az ütközetre nézve anynyit mondott, hogy itt két tekintet forog föl. Akarjuk-é az ellenséget rögtön, de nagyobb véráldozattal megsemmisíteni, vagy pedig ezt lassanként, de kevesebb véráldozattal megtenni.

Részéről az utóbbi útát követni jobbnak vélte, s a menynyire az esetlegességek kiszámíthatók, a győzelem azon irányban áll részünkre, mint 70: 100-hoz.

Ezek végeztével áttért a hadügyminister törvényjavaslatának motivatiojára, a mely főképp gyakorlati alapokon nyugodott.

Ezen szempontból indulva ki a hadügyminister, s tekintetbe véve a körülményeket, nyiltan kimondá, miszerint a hadserget egészen magyar lábura állítani nem tartja tanácsosnak.

Ahoz, hogy a magyar hadsereg magyar lábura állíttassék, egy új magyar rendszer kellene. De az még nem létezik. E szerint ha tőle azt kívánják, hogy a katonai rendszerre nézve századok mulasztásait pótolja ki, lehetlenséget kívánnak.

A katonaság új osztályzását tehát meggyőződése szerint a hadügyminister ellenzi, mert oly körülmények között vagyunk, hol semmi katonai erőt sem nélkülözhetünk.

Joga van ugyan a háznak kimondani, hogy az egész hadsereg magyar szellemben organizáltassék, de ezt a hadügyminister károsnak tartja a hazára, károsnak arra nézve, ki azt életbe fogja léptetni.

A hadügyminister ezen véleménye ellenében Záborszki kijelenté, hogy ha a katonaságra nézve a nemzetiséget háttérbe szorítani örök időkre nem akarjuk, a hadseregnek magyar szellemben, és magyarul kell kormányoztatni.

Ezen kívül szóló a tulajdonosi jogok megszüntetését indítványozá, s tüzérek, vadászok, és portyázó sereg felállítását.

Mindezeket — habár a ministerium politicája ellenkezőt kívánna is — megállapítani a statusok jogában áll.

Erre a ministerelnök figyelmeztette a házat, hogy ne azt vegye tekintetbe, hogy mit és menynyit volna joga megállapítani a hadsereg felállításánál, hanem hogy erre nézve oly törvény hozassék, melyet öfelsége a király sanctionálni fog.

Ezen fontos kijelentésre Nyári azt jegyzé meg, hogy a nemzetgyülésnek ily szempontból nem szabad kiindulnia, mert a király van a nemzetért, és nem a nemzet a királyért, és mivel nincs király, ki 15 millio ember kívánatát törvénynek ne tekintse.

Ezen kívül még hosszabban beszélt szóló, s ellenkezőleg a hadügyminister véleményével a magyar hadserget kivihetőnek találta. Mert ha 10,000 önkéntest magyar szellemben kiállíthatunk, miért ne lehetne ily módon 200,000-ret is?

Ez után még többen szólottak a napirenden lévő tárgyhöz; a tárgy fontossága miatt azonban bővebb vitatkozásokra lévén szükség, a törvényjavaslat általános tárgyalása holnap folytatatik.

Székely véreink is felverekedtek már egyszer Rácországba. Adja a magyarok istene, hogy egy kis székely ország alapulását segítsék elő.

Az ó-becsei táborból írják felőlük. Aug. 7-én estve megérkezék a székely gyalog-

ságnak egy zászlóalja, a szegedi gözösön. Bámulásokra kicsődült a város, és e telivér ősmagyar fajban megváltóját hívé megérkezettnek. Zömök természetű, izmos hadfiak. Midőn kiléptek, azt kérdezők: meszsze van-e még az a rácz? S midőn hallák, hogy a rácz bé van sánczolva, azt mondák, hogy ők majd a sáncz egyik végén bémennek s a másik végén kihajtják a ráczot.

Nem lévén a városban elég hely számukra, egyenesen a mezőre, táborba szállították, hol az éjet igen vigan tölték. Másnap kértek bennünket, hogy mutassunk már nekik egy ráczot, s egy ide való ember rámutat egy kocsiira, mely tőlünk mintegy ezer lépésnyire haladt a mezőn, mondván: éppen amott megy öt rácz, szekéren. Erre a székely atyafiak valamenynyien a kocsi után iramlanak, a ráczokat elfogják s nyaggatni kezdik. Tiszteik hiába csillapították, még őrnagyjokra sem igen hallgattak, úgy vélekedvén, hogy azokat ölni kell, mert hiszen ráczok.

Pár nap alatt a kellő erők összpontosítva lesznek, s a készülétek szerint ítélve, valóban nagyszerű csatának és győzelemnek nézünk elébe. És most azt mondom én is, mit székely véreink mondtak, midőn ma reggel Hegyesre indultak: „Adjon isten fegyverünknek győzelmet!”

Az örömhíreket kövér betűkkel hirdetni nem tanácsos, mint bizonyos perlászi ütközetet a mult héten néhány jólelkű lapunk hirdetett. Azzal a sok elesett ráczczal bizony adós marada nekünk a valóság, vagy a felelős ministerium.

A rácz adósságot fizeti is már apránként.

A hadügyminister a következő jelentést bocsátotta ki.

Polgártársak! Vitéz harczosaink három győzelmet vittak ki:

Neuzinánál, Kis Ernő ezredes vezérlete alatt.

Verbász és sz. Tamás közt Wolhoffer tábornok vezérlete alatt (ez ütközetben a sorkatonaság és nemzetőrség dicső részt vett) és

Járeknál gróf Castilioni ezredes vezérlete alatt. A bővebb tudósítást holnap adandom. — Pest, aug. 15. 1848. Hadügyminister
Mészáros Lázár.

A magyar hon vesztén dolgozó ármány nem esoda, hogy a naszói szép oláh zászlóaljat is megbüvölte, a midőn még tiszta magyar helyet is, mint Kolozsvár, erőködött megmérgezni, és néhány nyárspolgárt, azaz: nyársba huzandó polgárt bódító nadragulyával már is jól tartott.

Oláh polgártársaink lelkülete csakugyan nincs még anynyira megrontva, hogy hazánk ellenségeivel nyiltan szövetkezzenek. Tisztek és köztítézek, ugy látszik, a sok — tán magas helyről — bujtogatás által anynyira megzavarvák, hogy nem tudják magukat tájékozni, mi tevősök legyenek.

„Szegedről aug. 13-án hajnalban kelle Ó-Becse felé indulniok, s már a gözös is meg volt rendelve számukra. Erre azonban a zászlóalj tisztei nem szorultak, s éjjél után 2 óraker hadkészsületen, a nélkül, hogy a hid-örség valamit gyanithatott volna — dobszóval átkelvén a hidon, megszóktek, s hogy gyalogolni ne legyenek kénytelenek, számukra a szomszéd Szöreg faluból kocsik is rendeltettek. Ki lehetett e szókevényekről gondoskodó jó hazafi, még nem tudni; anynyi bizonyos, hogy egy Laosevics nevű rácz ügyvéd, ki szoros czimboraságban állott a tiszteikkel, az elindulás estéjén többek hallatára ekként vált el tőlük: „látni fogjuk egymást rövid idő mulva“(?).

E zászlóalj aug. 13. Torontálmegyében Béban volt, hol a lakosok megvendégelték s kocsikon szállíták tovább. Mint mondják, haza felé térnek Krassón át, mert határőrök ellen nem akarnak harczolni. Vezérok Ruzs nevű őrmester, tiszteiket, kik szenvedőleg viselik magukat, kényszeríték a követésre, kijelentvén, hogy azoknak velők kell lenniök. Temesvárt elkerülve csak oláh falukon akarnak keresztül vonulni. Különbeneddig senkit és semmit sem bántottak.“

Figyelemre méltó egy magyar nemzetőr párbeszéde, melyet ő az oláh ezred egyik altisztével

tartott Szegeden. Az altisztnék kérdései ezek voltak: „hát a magyarok választottak-é új királyt és kit? a moldva-magyar határnál áncsorgó muszkák, kinek parancsára jönnek majd bé az országba, ha nem Ferdinánd császárára? hol van a császár? Az altiszt apodicticus avatottság hangján állítá: hogy Ferdinánd császár Muszkaországban van, hogy Erdélyen jött keresztül; hogy szóló örnagyjánál ebédelt; hogy a muszka nem ellenség, mert hiszen a császár rokon a czárral és most nála van; hogy a császár 40,000 katonát kívánt a magyaroktól, és a magyar hadügyminister nem akar adni, és ez utóbbit hiában tagadjuk, mert ő egyik bécsi hírlapban olvasta. Talán bizalomnyerésre számított feleleteim nem maradtak egészen hatás nélkül. Értelmes emberrel volt dolgom, kinek ítélete mindenkor ép, és csak tényi szeretete volt tévedő. Igen szíves kézszorítással váltunk el. Gondolom, e becsületes altiszt szavai újabban bizonyítják e neutralis erőknék rendszeresen vitt bujtogatásait ügyünk ellen!! (Koss. H.)

Az irus felkelés megbukott.

O' Brien a vezérek főbbike, nem menekült meg, hanem tudva hogy fejére 500 font sterlinget tettek, elment egy szegény családos emberhez, s vele megfogatta magát, hogy legalább ön megbuktával is segítsen néhány inség-gyermekén. O' Brient halálra ítéltetése bizonyos, de a királyné azt, úgy hiszik, deportatiora fogja átváltoztatni.

Anglia csak morzsákat adott a népjogokból Irlandnak; kísérténé meg egyszer már darab kenyeret is nyújtani neki — s a nép egészege bizonyosan fel fogna virulni.

Az angol és francia kormány megegyeztek közbenjárásukat felajánlani Olasz- és Osztrákországnak. A közbenjárás alapja az lenne, hogy

Osztrákhon mondjon le Lombárdiáról, s ez vállaljon bizonyos részt az osztrák adósságokból.

Carlo Alberto utolsó tette is ámitás és árulás vala. Milano elszánta volt magát a legmakacsabb önvédelemre, s a király is késznek nyilatkozott, ha kell, a város romjai alá temetetni. Azonban az osztrák fővezértől titkon szabad elmehetést eszközölve ki néhányad magának bajuszát levágva, gyalog kiillant lakából, s vasasai közt lóra ülve, eltávozott.

Radeczki 28 millio p. forintot követel hadi költségek fejében Carlo Albertotól, s az összeg lefizetéseig Alexandriát fogná megszállva tartani.

Bukurest, aug. 3.

Éppen most délben érkezett Suleimán pasának egy embere ide. A hozott nagyuri Ferdinánknak tartalma következő:

„Mint a pár ezer bojár aláírásával megerősített kérelemlevélből láttam, az oláhoni mozgalmakat, valami tiz (párisi elvekkal saturált) egyén okozta, s minthogy az új alkotmány nem az özszesz nép kívánata, tehát meg sem is adatható.“

Ezen formán az oláhországi előkelőknek vala czimezve, és a reactionalis metropolitánál olvasták fel.

Az oláhok küldöttséget akarnak Konstantinápolyba küldeni, és az új alkotmányt az egész nemzet kívánatának vallani.

Szegény oláh szomszédink! a ti szultánotok is szintoly jó ember, mint a mi királyunk. De a kajánság azt is békőfalazta, hogy ne löveljen hozzátok egy fénysugárkát is, mely szabadságtok gyöngé növényét felvirítani segítse. — De bizzunk.

Az idő a jobb lelkek segéde,

Kiáll ezeknek védelmezésére.